

ETICKODISCIPLINÁRNÍ ZÁSADY OBHÁJCE STRANY

*Instrukce, kterou se vymezují některé úkoly obhájců stran
v řízení před Diecézním církevním soudem v Brně*

- pracovní text -

Instrukce, kterou se vymezují některé úkoly obhájců stran v řízení před Diecézním církevním soudem v Brně

Část I

Článek 1 Úvodní ustanovení

§ 1 Advokát a prokurátor jsou povoláni chránit práva strany a zachovávat tajemství úřadu. Prokurátorovi náleží zastupovat stranu, předkládat žaloby nebo stížnosti soudu, přijímat oznámení a informovat stranu o stavu sporu; zatímco obhajoba strany je vždy vyhrazena advokátovi (čl. 104 IDC).

§ 2 Advokát a prokurátor složí před zahájením svého úřadu přísahu, že budou řádně a věrně zastávat svůj úřad (čl. 35, § 2 IDC).

§ 3 Advokáti či prokurátoři ustanovení u jiných církevních soudů a další osoby, které předloží zmocnění k zastupování strany před Diecézním církevním soudem v Brně, musí obdržet schválení od moderátora soudu (diecézního biskupa). Toto neplatí pro advokáty Římské rotý.

§ 4 Advokáti a prokurátoři, kteří jsou ustanovení u Diecézního církevního soudu v Brně, jsou zapsáni v seznamu advokátů a prokurátorů tohoto soudu. Tento seznam je zveřejněn v sídle soudu a na oficiálních stránkách soudu s uvedením základních kontaktních údajů.

Článek 2

Předpoklady pro výkon funkce prokurátora a advokáta

§ 1 Prokurátor musí mít dobrou pověst, být katolického vyznání, mít vysokoškolské vzdělání v oboru právní vědy nebo teologických oborech a mít trvalé kanonické bydliště na území Brněnské diecéze, pokud předseda senátu pro jednotlivý případ nepřipustí jako prokurátora osobu nepobývající na území soudu (čl. 105 IDC).

§ 2 Advokát kromě požadavků, vyžadovaných od prokurátora, musí být navíc doktorem nebo licenciátem kanonického práva; musí mít alespoň 30 let a alespoň jeden rok působit jako prokurátor. Pokud nemá doktorát nebo licenciát kanonického práva, musí být opravdu znalý soudního řízení a manželského práva, přičemž jeho znalost musí být prověřena zkouškou a aprobována moderátorem soudu (srov. kán. 1483).

§ 3 Výše uvedené předpoklady pro službu advokáta a prokurátora nemusí prokazovat osoby, které jsou advokáty Římské rotý a dále osoby, kterou jsou zapsány do seznamu advokátů a prokurátorů při církevním soudu na území České biskupské konference.

§ 4 Advokát nebo prokurátor, který přestane mít dobrou pověst, může být ze své funkce odvolán moderátorem soudu.

Článek 3

Stálí advokáti a prokurátoři jmenovaní moderátorem soudu

§ 1 Advokát nebo prokurátor, který splňuje požadavky podle předchozího článku, může být moderátorem soudu jmenován do funkce stálého advokáta nebo prokurátora. Stálý advokát a prokurátor je jmenován na dobu pěti let, přičemž jeho jmenování může být prodlouženo.

§ 2 Odměna stálých advokátů a prokurátorů je smluvní záležitostí mezi nimi a Biskupstvím brněnským. Strany, které si zmocní stálého advokáta nebo prokurátora, zaplatí za tuto službu poplatek podle rozhodnutí moderátora soudu.

§ 3 Stálý advokát nebo prokurátor je povinen přijmout zastoupení strany, pokud je pro tento úkol ustanoven předsedou senátu (zastoupení *ex officio*, dále jen *ex officio*).

§ 4 Stálý advokát či prokurátor nesmí odmítnout bezplatnou službu straně, která získala úplné nebo částečné osvobození od soudních poplatků (viz čl. 307, § 2 IDC).

Článek 4 **Sjednaní prokurátoři nebo advokáti**

§ 1 Osoba, která splňuje předpoklady pro výkon funkce prokurátora nebo advokáta, může být jmenována moderátorem soudu do funkce sjednaného prokurátora nebo advokáta při DCS v Brně. Odměna těchto osob je stanovena podle Směrnice pro odměnu a náhradu hotových výdajů právních zástupců schválených u DCS. Advokáti a prokurátoři, kteří nejsou ustanovení u DCS v Brně, se řídí touto instrukcí i Směrnicí pro odměnu a náhradu hotových výdajů

§ 2 Sjednaný prokurátor nebo advokát předloží spolu se zmocněním též platnou dohodu o výši odměny a o náhradě nákladů. Výše odměny a náhrada nákladů nesmí přesáhnout výši stanovenou směrnicí.

Článek 5 **Patroni**

§ 1 Patron je osoba, která zastává u jednoho mandanta úkol prokurátora i advokáta současně.

§ 2 Patronem se může stát pouze advokát.

§ 3 Byl-li pro řízení advokát konstatován předsedou senátu jako prokurátor, není oprávněn bez konstatace za patrona či advokáta obhajovat stranu.

Článek 6 **Ostatní zástupci**

Ostatní osoby, které nejsou advokáty Římské roty nebo sjednanými či stálými advokáty a prokurátory, jsou rovněž povinny zachovávat právní předpisy Církve, řídit se touto instrukcí a směrnicí pro odměnu a náhradu hotových výdajů právních zástupců schválených u DCS.

Článek 7 **Žádost o poskytnutí bezplatné služby stálého prokurátora nebo patrona**

Věřícím, kteří soudního vikáře požádají o prominutí či snížení poplatku za službu prokurátora nebo patrona, bude po doložení dokladů osvědčujících hmotnou nedostatečnost a po doporučení místního duchovního správce přidělen stálý

(při zachování čl. 306 IDC).

Část II
Článek 8
Etické zásady

§ 1 Advokát a prokurátor poskytuje svým klientům pomoc nejen právní, ale též pastorační s respektem k jejich jedinečnosti, lidské důstojnosti a životní situaci, ve které se nachází.

§ 2 Poctivé, slušné a čestné chování a vystupování přispívá k vážnosti a důstojnosti Diecézního církevního soudu v Brně.

§ 3 Advokát a prokurátor je povinen sloužit spravedlnosti, ochraně zájmů klienta a být jeho rádcem v kauze, v níž ho zastupuje. Rady, které svým klientům poskytuje, mají vést k objasnění objektivní pravdy o uzavřeném manželství, mají být prosty osobních zájmů, snahy zalíbit se klientovi, nemají být poskytovány pod nějakým vnějším tlakem a mají sloužit k vykonání oprávněné obhajoby před církevním soudem.

§ 4 Advokát a prokurátor zaujímá nezaujatý postoj vůči svému klientovi i straně, kterou nezastupuje, a snaží se, aby klient zanechal zášti a otevřeného nepřátelství vůči druhé straně.

§ 5 Advokát a prokurátor si je vědom povinnosti mlčenlivosti o záležitostech, o kterých se dozvěděl od svých klientů či v průběhu soudního řízení (viz kán. 220 CIC).

§ 6 Advokát a prokurátor smí poskytovat třetím osobám obecné informace o řízení před církevním soudem pouze za předpokladu, že jsou tyto informace přesné a respektují povinnost mlčenlivosti.

§ 7 Advokát a prokurátor je povinen dodržovat nařízení vydaná moderátorem soudu nebo soudním vikářem.

§ 8 Advokát a prokurátor se nesmí vzdát zmocnění bez spravedlivého důvodu (čl. 110, 1° IDC).

§ 9 Advokát a prokurátor nesmí uzavřít smlouvu o získání nadměrného prospěchu (čl. 110, 2° IDC).

§ 10 Advokát a prokurátor nesmí v souvislosti s výkonem své funkce vyžadovat nebo přijímat dary, sliby a jiné výhody s výjimkou darů od DCS. Advokát a prokurátor se chrání, aby se v souvislosti s výkonem své funkce nedostal do postavení, kdy je zavázán oplátit prokázanou laskavost (srov. čl. 110, 3° IDC).

§ 11 Prokurátor a advokát nesmí obcházet zákon tak, že buď sám, nebo se svým klientem učiní opatření, které povedou k odnětí věci od příslušného soudu k soudu původně nepřislušnému, a to za účelem dosažení příznivějšího rozhodnutí ve věci (srov. kán. 1488, § 2 CIC).

§ 12 Advokát a prokurátor nesmí žádným způsobem ovlivňovat soudce, který je členem senátu, jež projednává záležitost, v níž advokát či prokurátor zastupuje stranu. Vše, co je důležité pro objasnění procesní otázky, nechť předá v listinné podobě k založení do akt kauzy.

§ 13 Advokáti a prokurátoři zachovávají vůči sobě navzájem pravidla koležiality a vzájemné úcty. Jsou ochotni poskytnout druhým odbornou pomoc a konzultace, nejedná-li se o případ, ve kterém zastupují opačné strany.

Část III

Článek 9

Bezplatné právní konzultace

§ 1 Bezplatné právní konzultace poskytují konzultoři soudu ustanovení ze stálých prokurátorů či advokátů soudu. Konzultory jmenuje moderátor soudu na návrh soudního vikáře.

§ 2 Konzultace jsou poskytovány na místě a v době určené rozhodnutím soudního vikáře.

§ 3 Konzultor poskytuje právní rady týkající se zejména přípravy žaloby na platnost manželství uzavřeného v církvi, žádosti o odloučení manželů (*separace*) a žádosti o udělení dispenze *in favorem fidei* či *privilegium paulinum*. Konzultor zároveň neopomíjí zásady pastorační péče o rozvedené či o osoby, kterým hrozí rozpad manželství.

§ 4 Konzultor vyslechne zájemce formou řízeného rozhovoru, jehož cílem je pomoci klientovi nahlédnout na jeho manželství z hlediska církevního práva. Konzultor dbá o vytvoření příznivé atmosféry, dá zájemci možnost, aby o manželství hovořil sám. Případné otázky mají jen usměrnit téma hovoru s ohledem na tvrzení, která zájemce vyslovil. Konzultor svým ohleduplným přístupem pomůže zejména zájemcům ostýchavým, postiženým, úzkostlivým či jinak psychicky labilním.

§ 5 Existuje-li důvodná pochybnost o platnosti manželství nebo je zde možnost udělení dispenze, předá zájemci patřičný formulář s poučením, seznam kontaktů na advokáty či prokurátory. Zároveň ověří, zda je pro řízení dána příslušnost Diecézního církevního soudu v Brně (kán. 1673 CIC). Není-li dána příslušnost zdejšího soudu, předá zájemci kontakty na příslušný soud.

§ 6 Je-li to vhodné nebo byl-li o to konzultor požádán, pomůže též zájemci vyplnit formulář žaloby, žádost o udělení dispenze nebo jiné listiny, které mají být předloženy církevnímu soudu. Zvláštní pozornost je nutné věnovat správné formulaci důvodů neplatnosti podle kodexu kanonického práva a souhrnné zprávě, která by měla obsahovat orientační popis skutečností vzhledem k navrhovanému důvodu neplatnosti.

§ 7 Rovněž v případech, kdy neexistuje důvodná pochybnost o platnosti manželství a zájemci bylo podáno patřičné vysvětlení, nechť konzultor nebrání podat žalobu na platnost manželství, aby nedošlo k ohrožení práva každého podat žalobu u soudu (kán. 1476 CIC).

§ 8 Konzultace jsou bezplatné pouze v případech, kdy má zájemce kanonické trvalé nebo přechodné bydliště v Brněnské diecézi. Není-li dána tato příslušnost, zaplatí zájemce poplatek ve výši stanovené moderátorem soudu. Stejný poplatek zaplatí zájemce, který žádá o poskytnutí rady, jež nevede k zahájení řízení před církevními soudy. Poplatek je příjmem Biskupství brněnského a platí se na ekonomickém odboru.

Část IV

Zastoupení

Článek 10

Převzetí zastoupení

§ 1 Prokurátor, advokát či advokát ve funkci patrona (dále jen obhájce strany) mohou převzít zastupování na základě písemného zmocnění, které jim udělí některá ze stran. Po udělení zmocnění smí prokurátor konat za stranu právní úkony, které by jinak konala sama, avšak do převzetí dekretu o konstataci není soudem obesílán.

§ 2 Sjednaný prokurátor, patron nebo advokát předloží spolu se zmocněním též uzavřenou dohodou o výši odměny a o náhradě nákladů. Podle zmocnění uděleného stranou nebo podle ustanovení *ex officio* vyhotoví předseda senátu dekret o jeho konstataci, který bude doručen všem stranám.

§ 3 Povinnost zastupovat stranu vzniká dnem, kdy obhájce strany převzal dekret o své konstataci.

§ 4 Obhájce strany bez zbytečného odkladu požádá moderátorku kanceláře o kopie listin, které strana, jíž zastupuje, předala soudu, popř. též o kopie listin vydaných soudem, které jsou určeny pro stranu, a seznámí se s nimi. Je-li soudcem stanovena lhůta, ve které má strana učinit určitý procesní úkon a obhájce strany neměl možnost se s kauzou předem seznámit, smí požádat o prodloužení lhůty, aby mohl úkon učinit a nebyly ohroženy oprávněné zájmy jeho klienta.

§ 5 Pokud strana nemůže získat potvrzení o křtu či sňatku, poskytne jí obhájce strany potřebnou pomoc, popř. tato potvrzení vyžádá sám.

§ 6 Obhájce strany je z titulu svého úřadu zavázán informovat stranu o stavu sporu, předkládat stížnosti soudu a přijímat oznámení.

§ 7 Obhájce strany je též povinen spolupracovat se soudem a poskytnout mu potřebnou součinnost, aby nedocházelo ke zbytečným průtahům v soudním řízení (např. oznamuje změny kontaktních údajů, předkládá listiny apod.). Obhájce strany využívá k provedení úkonů procesních lhůt stanovených soudem.

§ 8 Jestliže z důvodu nečinnosti obhájce strany hrozí klientovi újma na jeho právech, oznámí předseda senátu tuto skutečnost straně a vyzve ji, aby zjedнала nápravu. Byl-li za obhájce strany konstatován stálý prokurátor nebo advokát, smí jej předseda senátu vyloučit z řízení, pokud nedošlo k nápravě ani po zásahu strany.

Článek 11

Vzdání se zmocnění

§ 1 Dokud není obhájce strany konstatován soudem, smí odmítnout převzetí zastoupení, a to z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu.

§ 2 Obhájce strany se smí po konstataci nebo po ustanovení za obhájce *ex officio* vzdát zmocnění pouze ze spravedlivého důvodu (viz čl. 110, 1° IDC). Mezi tyto důvody například patří:

- 1° strana vědomě uvádí nepravdivé informace nebo opakovaně odmítá spolupracovat s obhájcem, kterého si sama zmocnila;
- 2° strana i přes domluvu hrubě uráží Diecézní církevní soud v Brně, soudce nebo úředníky a znevažuje jejich práci;
- 3° strana nedodrжуje povinnost mlčenlivosti a zpochybňuje tím důvěryhodnost obhájce či soudu;
- 4° strana vybízí obhájce k předání a převzetí úplatku za účelem ovlivnění soudního řízení;
- 5° strana ohroжуje mravní bezúhonnost obhájce či jeho pověst (viz kán. 220 CIC).

§ 3 Oznámení o vzdání se zmocnění spolu se zdůvodněním předá obhájce strany v písemné podobě předsedovi senátu, který vyzve stranu, aby se vyjádřila. Po slyšení strany rozhodne předseda senátu dekretem, který doručí jak obhájci strany tak straně.

§ 4 Za spravedlivý důvod pro vzdání se zmocnění se rozumí též nadměrná pracovní vytíženost, nedobrá zdravotní či psychický stav, trvalá péče o rodinného příslušníka apod.

Článek 12

Vyloučení obhájce z řízení

§ 1 Předseda senátu smí obhájce strany ze závažného důvodu vyloučit z řízení, a to z úřední povinnosti nebo na návrh strany. Vyloučení se provádí písemně a je účinné ode dne doručení obhájci strany.

§ 2 Závažným důvodem pro vyloučení obhájce z řízení z úřední povinnosti může být:

1° obhájce strany i přes písemné upozornění předsedy senátu neposkytuje potřebnou součinnost a dochází tak k průtahům v řízení;

2° obhájce strany nedodrží procesní lhůty a klientovi vzniká újma na jeho právech, zejména v právu na obhajobu;

3° obhájce strany neprovede po dobu delší než čtyři měsíce žádný procesní úkon, ač mu v jeho provedení nic nebrání (čl. 146 IDC).

§ 3 Závažným důvodem pro vyloučení obhájce z řízení na návrh strany může být:

1° obhájce strany neinformuje stranu o průběhu řízení, i když byl stranou poskytnutí informací opětovně požádán;

2° obhájce ve svém chování ke klientovi porušuje etická pravidla či dobré mravy;

3° obhájce vyžaduje poskytnutí daru či mimořádné úplaty za zastupování.

Článek 13

Zánik zmocnění

§ 1 Zmocnění zaniká:

a) provedením úkonu, kterého se zmocnění týkalo;

b) doručením dekretu o vyloučení obhájce z řízení nebo dekretu, kterým se schvaluje vzdání se zmocnění;

c) doručením dekretu o archivaci akt sporu.

§ 2 Obhájce strany je povinen při zániku zmocnění učinit vše, co nesnese odkladu, aby strana neutrpěla újmu na svých právech. Procesní úkony, které obhájce strany učiní po zániku zmocnění, mají stejné právní účinky, jako kdyby zastoupení ještě trvalo, pokud neodporují tomu, co zařídila sama strana.

§ 3 Obhájce strany při zániku zmocnění spolehlivě odstraní dokumenty, ať v listinné či elektronické podobě a kopii spisu, kterou obdržel od soudu.

Část V

Úvodní fáze soudního řízení

Článek 14

§ 1 V úvodní fázi soudního řízení dbá obhájce strany na to, aby soud získal od strany základní informace o průběhu seznámení a manželství vzhledem k důvodům neplatnosti, které má soud prošetřit.

§ 2 Obhájce strany odstraní bez zbytečného odkladu případné nedostatky žaloby, doplní listiny, doloží kontaktní údaje na svědky, popř. uvede nové svědky a je-li to možné, navrhne provedení dalších důkazů. Totéž platí, pokud soud odmítne žalobu z důvodů vad, které mohou být odstraněny (např. nedostatky v údajích podle čl. 121, § 1, 3° ve spojení čl. 116, § 1° - 4° instrukce *Dignitas connubii* (dále jen IDC). Kontaktními údaji svědků a stran se rozumí jméno, příjmení, adresa, popř.

korespondenční adresa, telefon a e-mail. Je-li obhájci strany známo, že stranou či svědkem je cizí státní příslušník, uvede též její rodný jazyk nebo jazyk, ve kterém bude se soudem komunikovat.

§ 3 Jestliže je zde nebezpečí, že by některá ze stran mohla působit na svědky či druhou stranu sporu nebo by mohla nepřiměřeným způsobem reagovat na informace obsažené v žalobě (souhrnná zpráva o manželství), obhájce strany seznámí soud s touto skutečností a předloží mu návrh na utajení osob, kontaktů na ně nebo předkládaných listin. V odůvodněných případech lze k žalobě na manželství přidat zkrácenou zprávu o manželství, která se zašle druhé straně.

Článek 15

Otázky pro strany a svědky

§ 1 Obhájce strany po vyzvání předsedy senátu sestaví návrh otázek, podle kterých mají být strany a svědci vyslýcháni. Při formulaci otázek se obhájce strany řídí čl. 169 IDC a dále důkazními sylogismy, aby pravda o manželství mohla být spolehlivě zjištěna.

§ 2 Obhájce strany vychází nejen ze svých odborných znalostí, ale též ze znalostí získaných v komunikaci s klientem, popř. jím předložených důkazů.

§ 3 Obhájce strany nesmí straně ani svědkům předložit ke shlednutí otázky, které pro ně navrhuje, ani jim nedává podrobné instrukce, jak mají při výslechu odpovídat.

Část VI

Důkazní fáze soudního řízení

Článek 16

Časové možnosti svědků

Po oznámení o zahájení důkazní fáze řízení obhájce strany sdělí soudu časové možnosti svědků a strany, kterou zastupuje. Úkolem obhájce strany je zjistit, ve kterém období se strana či svědci nemohou dostavit, avšak nedomlouvá konkrétní termín výslechu.

Článek 17

Důkazní povinnost

§ 1 Strana má povinnost předložit soudu důkazy o svých tvrzeních (při zachování kán. 1546 CIC).

§ 2 Obhájce ve spolupráci se stranou zajistí seznam svědků a předloží důkazy (např. soukromé dopisy z rozhodné doby, úřední listiny, znalecké posudky apod.). Pro prokázání tvrzení může být použit jakýkoliv druh dovolených důkazů. Pokud soudce navrhaný důkaz zamítne, smí obhájce strany podat námitku.

§ 3 Vyjde-li během řízení najevo, že je možné předložit nový důkaz, navrhne obhájce strany jeho provedení a poskytne soudu potřebnou součinnost tím, že předloží listinu, zjistí kontaktní údaje svědků, navrhne další výslech stran apod.

§ 4 Má-li být důkazem veřejná listina, která se týká prošetřovaného manželství, avšak strana ji nemá v držení, požádá obhájce stranu, aby tuto listinu opatřila, popř. jí pomůže podat žádost.

Článek 18

Přítomnost u výsledků

§ 1 Obhájce strany má právo být přítomen u výsledků stran i svědků, pokud soudce v mimořádných případech týkajících se věci či osob nerozhodl, že je nutné řízení konat tajně (viz čl. 159, § 1, 1° IDC).

§ 2 Výslech strany a svědka provádí soudce nebo auditor. Obhájce strany pokládá své otázky písemně prostřednictvím soudce nebo auditora. O tom, zda tyto otázky budou položeny nebo zda budou v protokole o výsledku zaznamenány jako otázky *ex officio*, rozhoduje soudce nebo auditor (kán. 1561 CIC).

§ 3 Účast obhájce strany na výsledku stran nebo svědků není povinná, přispívá však k lepšímu výkonu obhajoby strany i k posílení důvěry klienta v hledání objektivní pravdy o manželství. Ve výjimečných a odůvodněných případech smí obhájce strany navrhnout změnu termínu výsledku. Stanovení termínu je vyhrazeno soudci, který se nemusí řídit požadavkem obhájce strany.

Článek 19

Znalec strany

§ 1 Obhájce strany může na základě dohody se svým klientem navrhnout soudci, aby schválil znalce strany, který na náklady strany provede odborné znalecké posouzení nebo bude přítomen provedení znaleckého šetření.

§ 2 Přílohou návrhu na schválení znalce strany by měl být doklad o jeho odborné způsobilosti a souhlas strany s tím, že uhradí znalci odměnu a náhradu nákladů spojených s podáním posudku či účasti na znaleckém šetření.

Článek 20

Otázky pro soudního znalce

§ 1 Nařídí-li soud přizvání znalce nebo schválí znalce strany, má obhájce strany právo navrhnout otázky pro znalce, který má provést odborné znalecké posouzení.

§ 2 Jestliže obhájce strany nedostal dekretem o výzvě k předložení návrhu otázek pro znalce dovolení nahlédnout do akt kauzy, požádá písemně předsedu senátu o dovolení k nahlédnutí a vypracuje návrh otázek pro soudního znalce, ve kterých přihlíží k projednávané procesní otázce, ke znalostem získaným z akt a z komunikace s klientem. Otázky se mají týkat pouze takových skutečností, k jejichž objasnění je potřeba odborných schopností znalce. Tyto otázky nesmí být koncipovány tak, aby znalci ukládaly právní posouzení kauzy.

§ 3 Obhájce strany svému klientovi vysvětlí, proč je důležité, aby soudnímu znalci poskytl potřebnou součinnost, a to i tehdy, když znalec zkoumá psychickou způsobilost druhé strany.

§ 4 Zjistí-li obhájce strany, že se jeho klient podrobil psychiatrické péči nebo psychologické pomoci, požádá klienta o předložení lékařských zpráv a předloží je soudu jako důkaz.

Článek 21

Změna procesní otázky

§ 1 Obhájce strany může kdykoliv během řízení až do uzávěru záležitosti vyjma případů, jichž se týká ustanovení kán. 1600 CIC, navrhnout z vážného důvodu změnu procesní otázky a článku 239,

a to zejména v případech, kdy se během řízení objeví nová pochybnost o platnosti manželství a je zřejmé, že pravdu o manželství nelze nalézt podle dosud projednávané procesní otázky.

§ 2 Spolu s návrhem na změnu procesní otázky uvede obhájce strany důkazy na podporu svých tvrzení a návrh odůvodní.

Článek 22 **Zveřejnění akt**

§ 1 Zveřejnění akt je poslední částí důkazního řízení, při kterém se má strana seznámit se shromážděnými důkazy a navrhnout další důkazy, je-li to nutné k objasnění procesní otázky. Strana může nahlížet do akt buď sama, nebo za přítomnosti svého obhájce.

§ 2 Obhájce strany je povinen do akt nahlédnout, aby nebylo ohroženo právo strany na obhajobu.

§ 3 Obhájce strany je zavázán nejen do akt nahlédnout, ale též vyzvat stranu, kterou zastupuje, aby do zveřejněných akt také nahlédla.

§ 4 Obhájce strany má právo požádat při zveřejnění akt o kopii spisu za účelem vypracování obhajoby. Kopii předaného spisu bezpečně odstraní při ukončení funkce obhájce strany.

§ 5 Strana smí do zveřejněných akt nahlížet pouze v kanceláři soudu a za přítomnosti notáře. Jestliže strana svého práva nevyužije, nesmí obhájce zpřístupnit straně akta, i když jejich kopii od soudu obdržel.

§ 6 Je-li obhájce při zveřejnění akt přítomen spolu se stranou, seznámí stranu s celým obsahem akt, kromě listin, které jsou označeny za tajné. Strana má právo vyjádřit se ke všem provedeným důkazům a připojit k nim své vysvětlení či doplnění.

§ 7 Do listin, které jsou označeny za tajné, nahlédne právní zástupce strany po předchozí přísaze o zachování mlčenlivosti, již je povinen zachovat i před svým klientem. Ve věci utajení se řídí dekretem vydaným předsedou senátu.

Článek 23 **Obhajoba**

§ 1 Veškerá obhajoba strany je především úkolem advokáta či patrona. Prokurátor jako obhájce strany je povinen svého klienta na tuto skutečnost upozornit již při převzetí zastoupení

§ 2 V zájmu dodržení práva na obhajobu může obhájce straně navrhnout, aby si pro sepsání obhajoby zmocnila advokáta, je-li zastupována prokurátorem, nebo dalšího advokáta, je-li zastupována patronem či advokátem.

§ 3 Obhajoba by měla obsahovat tyto části: základní údaje, tj. údaje o stranách (datum a místo narození, datum a místo křtu, datum a místo uzavření manželství, údaje o rozvodu manželství), a dále části *species facti*, *in iure*, *in facto* a *conclusio*.

§ 4 Část *species facti* obsahuje stručné vylíčení nesporného skutkového stavu seznámení a manželství, tj. uvádí se v něm základní informace o průběhu seznámení a manželství, v nichž nebylo mezi získanými důkazy zásadních rozporů, a to s přihlédnutím k procesní otázce, která byla v řízení zkoumána.

§ 5 Část *in iure* obsahuje uvedení právních důvodů, které obhájce nabízí na podporu svých závěrů ohledně procesní otázky, která byla v řízení zkoumána. Tyto právní důvody by měly spočívat např.

na odkazech na učení církve, na autentické interpretaci papežů, na rozsudcích Římské rot, popř. též na právní nauce kanonického práva.

§ 6 Část *in facto* shrnuje získané důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu, vytváří z nich celkové přesvědčení vzhledem k procesní otázce a zjišťuje tím skutkový stav, z něhož vyplyne závěr pro platnost či neplatnost manželství. Při hodnocení důkazů a jejich souvislostí přihlíží obhájce též k předepsaným důkazním sylogismům a dalším okolnostem celého případu.

§ 7 V části *conclusio* deklaruje obhájce strany svůj závěr, ke kterému dospěl. Obhájce strany může navrhnout prohlášení neplatnosti manželství, svěřit rozhodnutí do spravedlnosti soudu či navrhnout, aby byla soudem konstatována platnost manželství. Obhájce strany nemá za každou cenu trvat na neplatnosti manželství, ale má svůj úsudek stavět na své morální jistotě, kterou získává z akt a důkazů (srov. IDC 247, § 3 ve spojení s kán. 1608, § 3 CIC).

§ 8 Obhájce strany se vyjádří ke všem důvodům neplatnosti, které byly stanoveny dekretem o stanovení předmětu sporu. K subordinovaným důvodům se nemusí vyjadřovat, pokud podle jeho mínění byl naplněn hlavní důvod neplatnosti manželství.

§ 9 Obhájce strany seznámí svého klienta s obhajobou nebo alespoň s jejími podstatnými body. Obhájce by měl ke sdělení obhajoby přistupovat odpovědně, vysvětlit klientovi její hlavní smysl a seznámit ho se závěrem, který pro něho z řízení vyplynul. Obhájce má mít na paměti, že obhajoba strany je cílem řízení a že klient má právo být s jejím obsahem seznámen.

Část VII **Diskuzní fáze**

Článek 24 **Směna obhajob**

§ 1 V diskuzní fázi řízení dochází ke směně obhajob, které soud obdržel od obhájců stran a obhájce svazku. Ve své odpovědi na obhajoby se obhájci drží věcných argumentů a na podkladě právních a skutkových závěrů uvede, proč nesouhlasí s názorem obhájce svazku.

§ 2 Obhájce strany svého práva na odpověď nemusí využít, pokud se jeho názor podstatně shoduje s názorem obhájce svazku, popř. tehdy, pokud nemůže nic dalšího dodat na podporu svých tvrzení či na odpor vůči tvrzení obhájce svazku. Obhájce strany sdělí předsedovi senátu, že svého práva na odpověď nechce využít.

Článek 25 **Oznámení rozsudku a jeho předání**

§ 1 Obhájce strany je zavázán bez zbytečného prodlení oznámit svému klientovi termín vynášení rozsudku a následně též rozsudek.

§ 2 Rozsudek je oznámen dnem, kdy byl předán obhájci strany. Ode dne oznámení běží 15denní lhůta užitečného času pro podání odvolání.

§ 3 Obhájce strany je povinen předat straně rozsudek ve lhůtě stanovené pro odvolání, aby nebylo dotčeno právo strany zvolit si jiného advokáta či patrona, uzná-li to za potřebné. Stejná povinnost platí i v případě, že byl vydán dekret o ukončení řízení.

§ 4 Obhájce strany vysvětlí straně tvrzení obsažená v rozsudku. Toto platí zejména v případech, kdy byla prohlášena platnost manželství, straně byla uložena poplatková povinnost, popř. byl-li k rozsudku připojen zákaz dalšího manželství bez předchozího souhlasu ordináře.

§ 5 Pokud byla rozsudkem vyslovena neplatnost manželství, připomene obhájce straně, že nesmí uzavřít další manželství, dokud rozsudek nebude potvrzen soudem druhé instance.

Článek 26 **Oprava chyb rozsudku**

Zjistí-li obhájce strany, že písemné vyhotovení rozsudku obsahuje chyby ve výrokové části rozsudku, ve vyjádření skutkového děje a návrhů stran nebo bylo opomenuto to, co vyžaduje čl. 253 IDC, podá námitku proti textu rozsudku a požádá předsedu senátu o jeho opravu.

Část VIII **Odvolání**

Článek 27

§ 1 Jestliže žalobě nebylo vyhověno nebo jí bylo vyhověno jen zčásti, má strana, která se cítí být rozsudkem poškozena, právo podat odvolání. Je-li strana zastoupena obhájcem, je obhájce povinen podat odvolání, pokud se strana práva na odvolání nevzdá. Obhájce strany se proto před podáním odvolání dotáže strany a vyčká na její odpověď. Pokud hrozí nebezpečí propadnutí lhůty, je obhájce povinen odvolání podat.

§ 2 Odvolání se podává písemně soudu vyšší instance, a to prostřednictvím Diecézního církevního soudu v Brně ve lhůtě 15 užitých dnů ode dne doručení rozsudku obhájci strany. Strana může též rozhodnout, zda odvolání podá k Interdiecéznímu soudu v Olomouci nebo k soudu Římské rotě.

§ 3 Pokud obhájce strany pouze ohlásil soudu, že podává odvolání, aniž by zároveň podal odůvodnění odvolání, musí tak učinit do 30 dnů ode dne, kdy provedl ohlášení odvolání. Toto odůvodnění může obhájce zaslat přímo soudu vyššího stupně, popř. jej nechat doručit soudu vyššího stupně prostřednictvím Diecézního církevního soudu v Brně.

§ 4 Připojil-li soud k rozsudku zákaz vstoupit do nového manželství bez souhlasu místního ordináře a obhájce strany má za to, že tento zákaz je neúčinný, může proti němu podat námitku spolu s odůvodněním.

Část IX **Průtahy v řízení**

Článek 28

§ 1 Základním právem strany sporu je, aby její záležitost byla spravedlivě a v přiměřené lhůtě soudem projednána. Dbát o rychlost řízení a zabraňovat neopodstatněným průtahům v řízení je úkolem soudu (srov. kán. 1453 CIC; čl. 72 IDC).

§ 2 Obhájce strany je soudem povolán, aby se podílel na péči o rychlost řízení, a to zejména tím, že soudu poskytne součinnost a procesní úkony činí řádně a včas.

§ 3 Za průtah v řízení ze strany soudu se považuje neopodstatněná nečinnost soudce, auditora, obhájce svazku, notáře či jiného úředníka soudu, pokud po dobu delší než jeden měsíc neučiní žádný úkon ve věci a není v běhu jiná lhůta, která by nečinnost ospravedlňovala.

§ 3 Domnívá-li se obhájce strany, že dochází k průtahům v řízení ze strany soudu, dotáže se moderátora soudní kanceláře na příčinu prodlení. Jestliže obhájce strany nezíská ve lhůtě 5 dnů užitečného času odpověď, má právo se písemným dotazem obrátit na předsedu senátu. Jestliže předseda senátu neodpoví ve lhůtě 10 dnů užitečného času nebo nezjedná nápravu, obhájce strany smí podat písemně stížnost na průtahy v řízení, a to soudnímu vikáři nebo, jde-li o prodlení způsobené soudním vikářem, moderátorovi soudu.

Část X

Kázeň obhájců stran u soudu

Článek 29

§ 1 Obhájce strany je odpovědný za porušení kázně u Diecézního církevního soudu v Brně. Porušením kázně se rozumí zaviněné porušení povinností, které stanoví zejména Kodex kanonického práva, instrukce *Dignitas connubii* a tato instrukce.

§ 2 Obhájci strany lze uložit za porušení kázně tyto tresty:

- a) napomenutí soudním vikářem;
- b) vyloučení zmocnění v konkrétní kauze, pokud obhájce strany opakovaně zanedbává své povinnosti;
- c) odnětí nenárokové složky mzdy (osobní příspěvek);
- d) vyškrtnutí ze seznamu advokátů a prokurátorů ustanovených u Diecézního církevního soudu v Brně.

§ 3 Sjednanému obhájci lze též uložit pokutu, a to až do výše dvojnásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem.

§ 4 Obhájci stran, kteří se zpronevěří svému úřadu přijímáním darů nebo sliby, mohou být své funkce dočasně zbaveni a může jim být uložen peněžitý trest nebo napomenutí (viz kán. 1489 CIC).

§ 5 Stálý prokurátor či advokát může být za opakované porušování kázně, na které byl soudním vikářem upozorněn, odvolán z funkce stálého prokurátora či advokáta.

§ 6 Jedná-li se o méně závažné porušení kázně, může soudní vikář od uložení trestu upustit, pokud je možné samotné projednání považovat za dostačující.

Část XI

Ustanovení závěrečná

Článek 30

Tato instrukce nabývá platnosti schválením moderátorem soudu a účinností dne 1. září 2010.

Instrukci zpracovala s.M. Dominika Kubíková, OP

Za připomínky, náměty a opravy děkuji soudnímu vikáři Mons. Karlu Orlitovi a moderátorce soudní kanceláře Zuzaně Kubíkové.

Instrukce byla zpracována podle instrukce *Dignitas connubii* v překladu Mgr. Štěpána Štastníka a Kodexu kanonického práva. Jako pramen byly použity právní předpisy civilního práva (OSŘ a OZ) a dále etická pravidla různých profesí.